

ידידי טינטן/ מרים ילן שטקליס

מרים יל"ן שטקליס

מרים וילנסקי נולדה לד"ר יהודה ליב ניסן וילנסקי והדסה בת יצחק ליפשיץ בפוטוקי שבאוקראינה, היא התחנכה על ערכי היהדות והציונות. בעודה נערה מתה עליה אמה. היו לה שני אחים: שמואל וילנסקי, ועמנואל ילן. לאחר סיום לימודיה בבית הספר התיכון, למדה ילן-שטקליס פסיכולוגיה ומדעי החברה באוניברסיטת חרקוב, ולאחר מכן המשיכה ללימודי יהדות בבית הספר הגבוה ללימודי היהדות בברלין, והשלימה תואר בספרנות בבית הספר לספרנות בפריז.

בשנת 1920 עלתה לארץ, בגיל עשרים והתיישבה בירושלים. בתחילה עבדה במשרדי "הדסה", אך לאחר זמן מה התקבלה לעבודה כספרנית במחלקה הסלאבית בבית הספרים הלאומי, שם עבדה עד לפרישתה לגמלאות.

בסוף שנת 1929 נישאה למשה שטקליס, שהיה מחשובי הפרה היסטוריונים של ארץ ישראל. לזוג לא נולדו ילדים, והם התגרשו ב-1939, לאחר שבעלה עזב אותה לטובת בינה גבירץ שאיירה את ספרה הראשון "אצו רצו גמדים". מאז היא חייתה לבדה.

את שיריה כתבה, על-פי דבריה, מתוך נפש מיוסרת. "שירים, כמו ילדים, נולדים בייסורים", היא אמרה. ילן-שטקליס התייממה בגיל שש-עשרה מאמה וחיה בבדידות ובעצב. בהיעדר ילדים משלה, היא קיבלה את ההשראה לשיריה מילדי אחרים. למרות ואולי דווקא בשל כך, הפליאה לתאר חוויות ילדות ורגשות עמוקים של ילדים.

בתחילה כתבה למבוגרים, ובגיל 34 התחילה לכתוב שירים וסיפורים לילדים, שהתפרסמו בתחילה בעיתון דבר לילדים, ולאחר מכן פורסמו בספרי שירים וסיפורים.

בשנת 1956 זכתה בפרס ישראל על יצירתה, והייתה לכלת פרס ישראל הראשונה לספרות ילדים.

בשנת 1968 הוענק לה אות יקר ירושלים.
מרים ילן-שטקליס נפטרה בחיפה בשנת 1984 בגיל 83.

ידידי טינטן

השיר הופיע בספרה של שטקליס, "שיר הגדי", לצד שירים נוספים, המביאים לידי ביטוי את עולמם הפנימי של הילדים, אותו היטיבה שטקליס לתאר.

בשיר שלפנינו מספר דני, הילד, על חברו הדמיוני: טינטן.
חבר דמיוני הוא דמות בדיונית אותה יוצרים בדרך כלל ילדים קטנים, לעיתים על מנת להתמודד עם הבדידות בחייהם. חברים דמיוניים יכולים ללוות את הילד אף עד לתחילתו של גיל ההתבגרות.

החבר הדמיוני בשיר נסתר מעיני כל והוא "בסוד", אך מאוד מציאותי בעיני הילד, המספר על כל הפעולות היומיומיות, שהבן הוא משתתף: "אוכל מצלחתי", "ישן במיטתי".

קובי אשרת הלחין חלק מהשיר (בספרה של שטקליס קיימים בתים נוספים), והוא בוצע על ידי אבי טולדנו בפסטיבל שירי משוררים לילדים מס' 1, וזכה בו במקום הראשון.

את מילות השיר המלא ניתן לראות באתר "[שירונט](#)" כאן

מהלך השיעור הראשון

יש רעיו

1. נקריא את מילות השיר
נבקש מהתלמידים לספר על מה מדבר השיר? מיהן הדמויות?
האם השיר מציאותי לדעתם? האם דמיוני?
האם באמת יכולה להיות דמות כמו טינטן?
2. בשיר מספר דני ש "טינטן" הוא "בסוד".
איך זה מרגיש לשמור סוד?
האם יש סודות שקל יותר לשמור ויש סודות שקשה לשמור?
3. נעלה ציפיות לגבי הלחן של השיר:
השיר הולחן על ידי קובי אושרת לפסטיבל שירי משוררים לילדים.
איזה מין לחן אתם מצפים שיהיה לשיר הזה?
  1. באילו כלי נגינה הייתם בוחרים כדי לתאר סוד שכזה?
  2. איזו אווירה הייתם רוצים שתהיה לשיר כזה?
(ניתן להיעזר במילים מנחות: רועשת, שקטה, קופצנית, עצובה, שמחה, מותחת, מסתורית, מצחיקה וכיו"ב).
4. האזנה:
נאזין להקדמה של השיר, [בביצוע המקורי של אבי טולדנו](#).
אילו כלי נגינה היו בולטים לאוזן?
איזו אווירה נשמעת? האם הפתיע אתכם לאור הציפיות שהועלו קודם?
5. נאזין לשיר כולו.
איזה קטע בשיר חוזר על עצמו? זהו הפזמון.
נאזין שוב והפעם נצטרף בשירה בפזמונים.
6. העיבוד והתזמור:
האם שמעתם שוב את החצוצרה והתופים במהלך השיר? היכן?
נאזין שוב ונרשום את מבנה השיר.

הקדמה

בית 1

פזמון

מעבר

בית 2

פזמון

מעבר

בית 3

פזמון

החצוצרות בולטות בעיקר במעברים, וכן כמענה להכרזות של הילד על סודו!

הלחן והתזמור מביע בהכרזה מוזיקלית את הסוד ה"רועש" של דני. יש לו חבר דמיוני אבל הוא כבר "נורא" רוצה לספר לכולם ☺

מהלך השיעור השני- "קול החצוצרות יקרא"

1. בשיר "ידידי טינטן" נשמעות תרועות חצוצרה. מה התפקיד של תרועת החצוצרה? היכן שמעתם תרועות חצוצרה? (תשובות אפשריות: הכרזה על כניסת מלך, יציאה לקרב, עידוד במשחקי ספורט, טקסים ממלכתיים וכו').

החצוצרה היא בעלת היסטוריה של אלפי שנים וללא ספק אחד מכלי הנגינה העתיקים ביותר הקיימים עד היום. החצוצרה, אשר שמרה על המבנה העיקרי שלה בכל השנים הללו, מזכרת עוד בימי התנ"ך וההיסטוריה הקדומה ביותר של עם ישראל, מצרים העתיקה וממלכת פרס. בימים אלו שימשה החצוצרה, שאז עוד לא היו לה מערכת שסתומים ויכולת מלודית כמו בימינו, בעיקר עבור תקשורת, אותות, וסימנים מרחוק, ובימי הביניים ככלי לתרועות והכרזות בתהלוכות, כנסים, טקסים ואירועים צבאיים וממלכתיים. שימושים אלו בחצוצרה מוכרים גם בימינו, וזאת בעיקר בזכות הצליל החד, הגבוה והחזק שלה, שהפך לסימן ההיכר הבלתי מעורער של החצוצרה.

2. נאזין ל [תרועת כבוד](#) - תרועה שמשמשת בטקסים או אירועים לכבוד בעלי כבוד. בישראל מנגנים אותה, לדוגמה, בעת כניסת הנשיא. (*בקיטור זה תוכלו לשמוע תרועות נוספות של צה"ל).

תרועת יזכור - תרועה איטית בדרך כלל המסמלת כאב. בישראל משמשת ביום הזיכרון לחללי מערכות ישראל וביום הזיכרון לשואה ולגבורה. בזמן נגינת התרועה מורידים את הדגל לחצי התורן.

תרועת הנפת הדגל - תרועה מהירה בסגנון מארש. משמשת בישראל בעיקר ביום העצמאות כאשר מרימים את הדגל לראש התורן לאחר יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל.

תרועת השכמה - תרועה מהירה בדרך כלל המשמשת להשכמה בבוקר.

גם כיום יש שימוש רב בתרועות חצוצרה בצבאות ברחבי העולם, וכמו כן גם בצה"ל.

התרועות משמשות אותנו גם בעולם הבידור. נאזין לתרועה הרשמית בפרס ה "גראמי"
[לצפייה לחץ כאן](#)

איזו מן התרועות להן האזנתם, נשמעה לכם קרובה באופייה לנגינת החצוצרות בשיר?

3. תרועות גם במנגינת השיר עצמו.

נראה איך קובי אשרת כתב תרועות גם בתוך הלחן של השיר. אחד המרווחים הנפוצים ביותר בתרועת חצוצרה הוא הקוורטה הזכה.

נתרגל שירת סולפג' של המרווח הזה עם התלמידים:

המורה תנגן ו/או תשיר את המרווח המלודי "דו-פה" והילדים יחזרו בחיקוי. לאחר מכן נחלק את הכיתה ל 3 קבוצות.

המורה תשיר ראשונה את המרווח והקבוצות עונות באופן עוקב:

קבוצה א ולאחריה מיד קבוצה ב' ואז קבוצה ג' (יישמעו תרועת המורה ו3 תרועות מענה).

4. גם קובי אשרת כתב שלוש תרועות עוקבות, אבל הן מתחילות כל פעם מצליל אחר. המרווח החוזר מדגיש אם החזרה שבמילים: "והוא קטן מאוד מאוד". וגם מעצים את ההכרזה. (כך גם בבתים האחרים בהתאמה).
נביט בתווים:

YEDIDI TINTAN

Lyrics: M. Yalan-Shtekelis
Music: K. Oshrat
Sung by: A. Toledano

ידידי טינטן

מילים: מרים ילן-שטקליס
לחן: קובי אשרת
ביצוע: אבי טולדנו

♩ = 125

YESH LI YA-DID USH-MU TIN TAN VE-HU KA-TAN KA-TON

KA-TAN VE-HU KA-TAN KA-TON ME-OD

5. נשיר יחד עם הקבוצות את הקוורטות העולות, ללא מילים.
אפשר לשיר בסולפג'
רה – סול
מי – לה
פה – סי (סי במול כמובן).
6. נאזין לשיר, ובמקום המתאים בכל בית נשיר את התרועות הללו.
ראינו, שלפעמים אנחנו רוצים להכריז על משהו שהוא שלנו, גם אם זה אמור להיות סוד.
ראינו שאפשר להכריז במילים אבל זה נשמע ממש חזק בצלילים.
ראינו שאפשר להריע בחצוצרות אבל אפשר גם להריע במנגינה.
7. נצפה לסיום בקטע מצחיק של "חבורת ראש כרוב המחודשת", המחדשת שירים של קובי אשרת. אולי תצליחו לראות את "טינטן"? [הקליקו כאן לצפייה.](#)

בהצלחה ובהנאה